

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

สถานีพัฒนาที่ดินตรัง สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ได้นำแนวคิดของ FAO และ UNEP มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 และสถานีพัฒนาที่ดินตรัง ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้สถานีพัฒนาที่ดินตรัง ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินตรัง

กันยายน 2566

สารบัญ

หน้า

คำนำ		
สารบัญ		
สารบัญตาราง		
สารบัญรูป		
บทที่ 1	บทนำ	
	1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
	1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
	1.3 วัตถุประสงค์	1-1
	1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
	1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
	1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2	ข้อมูลทั่วไป	
	2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
	2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
	2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
	2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
	2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
	2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-7
บทที่ 3	สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
	3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
	3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
	3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4	กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
	4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
	4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-6
บทที่ 5	การประเมินคุณภาพที่ดิน	
	5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
	5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
	5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 6	แผนการใช้ที่ดิน	
	6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
	6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7	การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
	7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
	7.2 ตัวชี้วัด	7-1
	7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
	7.4 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-2
	7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
	7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-5
เอกสารอ้างอิง		อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดตรัง ปี 2536-2565	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	2-8
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	2-8
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	2-10
3-1	สมบัติดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571	7-6
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-9

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	2-1
2-2	สมดุลงน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดตรัง	2-3
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	2-7
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	4-6
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	4-7
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	6-5
7-1	ระบบการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุด ข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้ตัว บริหารจัดการทรัพยากรดิน และที่ดินบนพื้นฐานของชุดดินที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ยกกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของรูปแบบเศรษฐกิจ BCG

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดินเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ฯ

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร ฯ

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล ฯ

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็นประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/ สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบลเพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่สอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิต และสภาพของทรัพยากรเพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่สอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิต และสภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่ อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

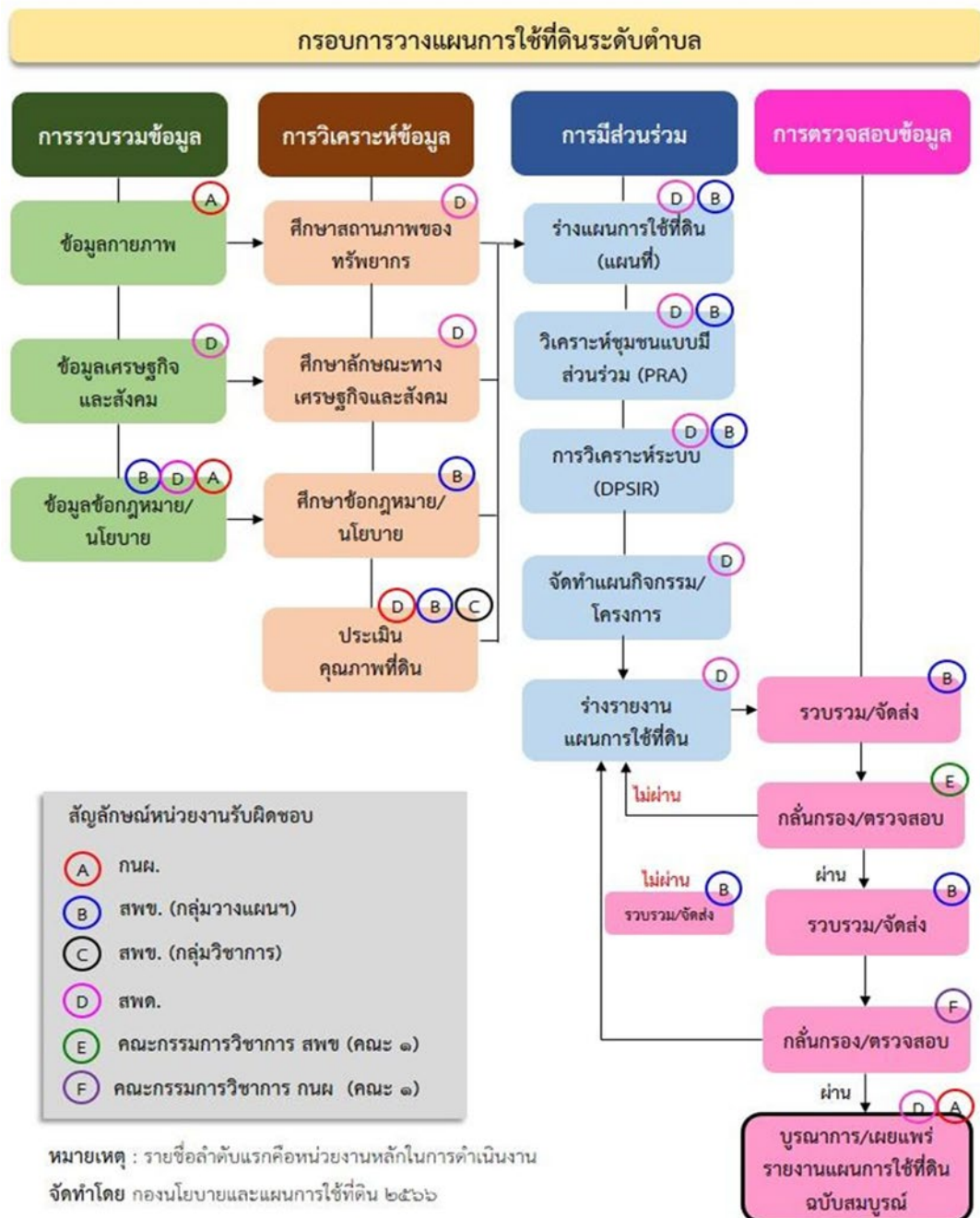
3) หน่วยงานราชการอื่นๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

เศรษฐกิจก้าวหน้า สังคม การเมืองและการบริหารพัฒนา พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณี (<http://www.khokyang.go.th/index.php>)

รูปที่ 1-1 ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

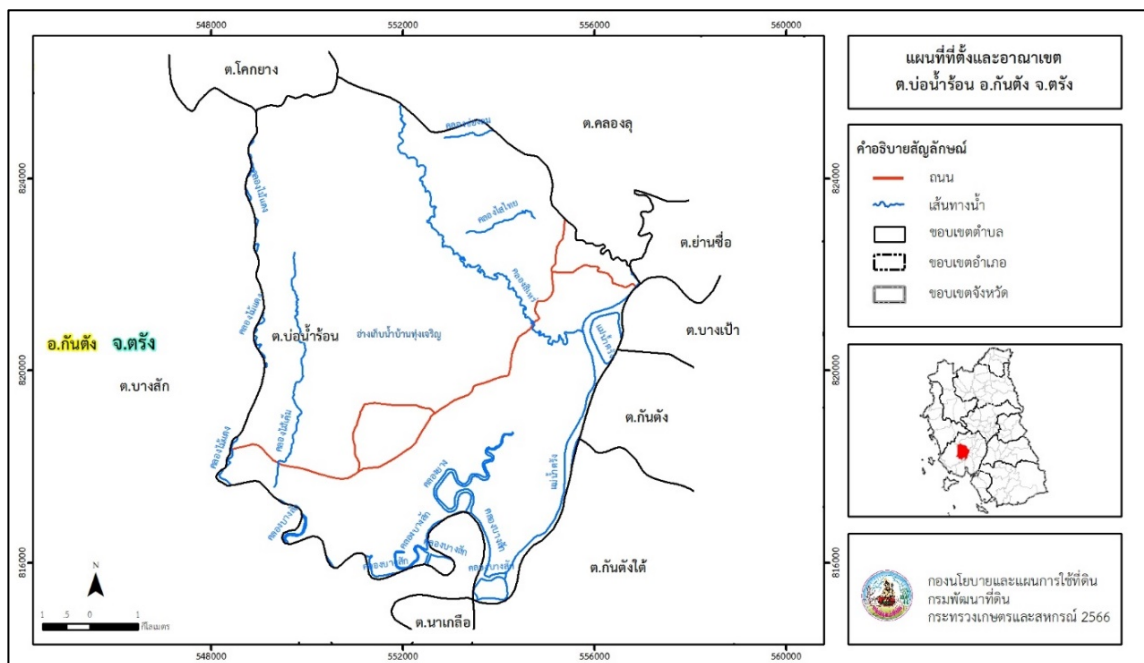
ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอกันตัง มีพื้นที่ประมาณ 63 ตารางกิโลเมตร หรือ 39,194 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลโคกยาง ตำบลคลองลู อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบางสัก ตำบลนาเกลือ ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลย่านซื่อ ตำบลบางเป่า ตำบลกันตัง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบางสัก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านนาบ่อ	หมู่ที่ 6 บ้านสิเหร่
หมู่ที่ 2 บ้านท่าปาย	หมู่ที่ 7 บ้านควนแดง
หมู่ที่ 3 บ้านบ่อน้ำร้อน	หมู่ที่ 8 บ้านสิเหร่เหนือ
หมู่ที่ 4 บ้านท่าส้ม	หมู่ที่ 9 บ้านปากคลอง
หมู่ที่ 5 บ้านหัวหิน	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบ สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย และพื้นที่สูงชัน ทิศเหนือเป็นพื้นที่เนินเขาสลับที่ราบอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม ส่วนด้านทิศใต้เป็นพื้นราบชายฝั่งทะเลติดแม่น้ำตรัง และอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเกาะลิบง เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น แม่น้ำตรัง คลองบางสัก คลองสิเหร่ คลองยาง อ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งเจริญ

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2536 - 2565) พบว่า ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมีนาคม และเมษายน อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.3 องศาเซลเซียส ในเดือนกุมภาพันธ์

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 2,267.9 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 182 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนตุลาคม มีปริมาณฝน 286.3 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 23 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี พ.ศ.2536 - 2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดตรัง ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนมกราคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

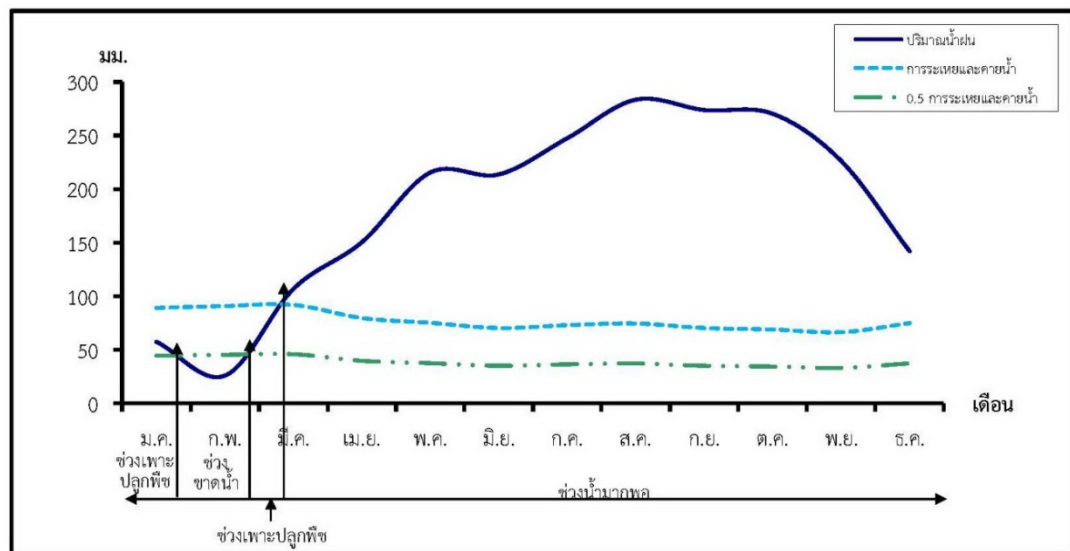
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดตรัง¹ (ปี พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	22.5	32.5	27.0	76.0	60.0	6.9	78.7	54.2
ก.พ.	22.4	34.1	27.7	72.0	32.0	4.1	80.1	30.4
มี.ค.	23.0	35.2	28.3	75.0	104.2	8.2	83.4	86.8
เม.ย.	23.7	35.2	28.4	80.0	155.9	13.8	74.7	117.0
พ.ค.	24.0	33.9	28.1	84.0	215.2	18.0	72.5	141.1
มิ.ย.	23.7	33.0	27.7	85.0	219.0	17.8	67.8	142.3
ก.ค.	23.6	32.8	27.4	85.0	253.1	18.1	70.4	150.3
ส.ค.	23.5	32.6	27.3	85.0	277.9	19.5	71.9	152.8
ก.ย.	23.4	32.3	27.0	86.0	277.3	20.4	68.4	152.7
ต.ค.	23.4	32.1	26.7	87.0	286.3	22.6	67.6	153.6
พ.ย.	23.4	31.5	26.7	86.0	233.8	19.1	63.3	146.3
ธ.ค.	23.0	31.3	26.5	82.0	153.2	13.4	69.1	115.6
เฉลี่ย	23.3	33.0	27.4	81.9	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,267.9	181.9	868.0	1,443.1

หมายเหตุ : ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

หมายเหตุ : ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,946 ไร่ หรือร้อยละ 4.97 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 22,766 ไร่ หรือร้อยละ 58.09 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 281 ไร่ หรือร้อยละ 0.71 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาร้าง
- 2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 21,869 ไร่ หรือร้อยละ 55.80 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน
- 3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 62 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว มะม่วง

4) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 554 ไร่ หรือร้อยละ 1.42ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง สถานที่เพาะเลี้ยงปลา สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 13,033 ไร่ หรือร้อยละ 33.26 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบ รอสภาพพื้นที่ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าชายเลนรอสภาพพื้นที่ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,185 ไร่ หรือร้อยละ 3.02ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ บ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 264 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่มหญ้าธรรมชาติ พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า บ่อลูกรัง พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

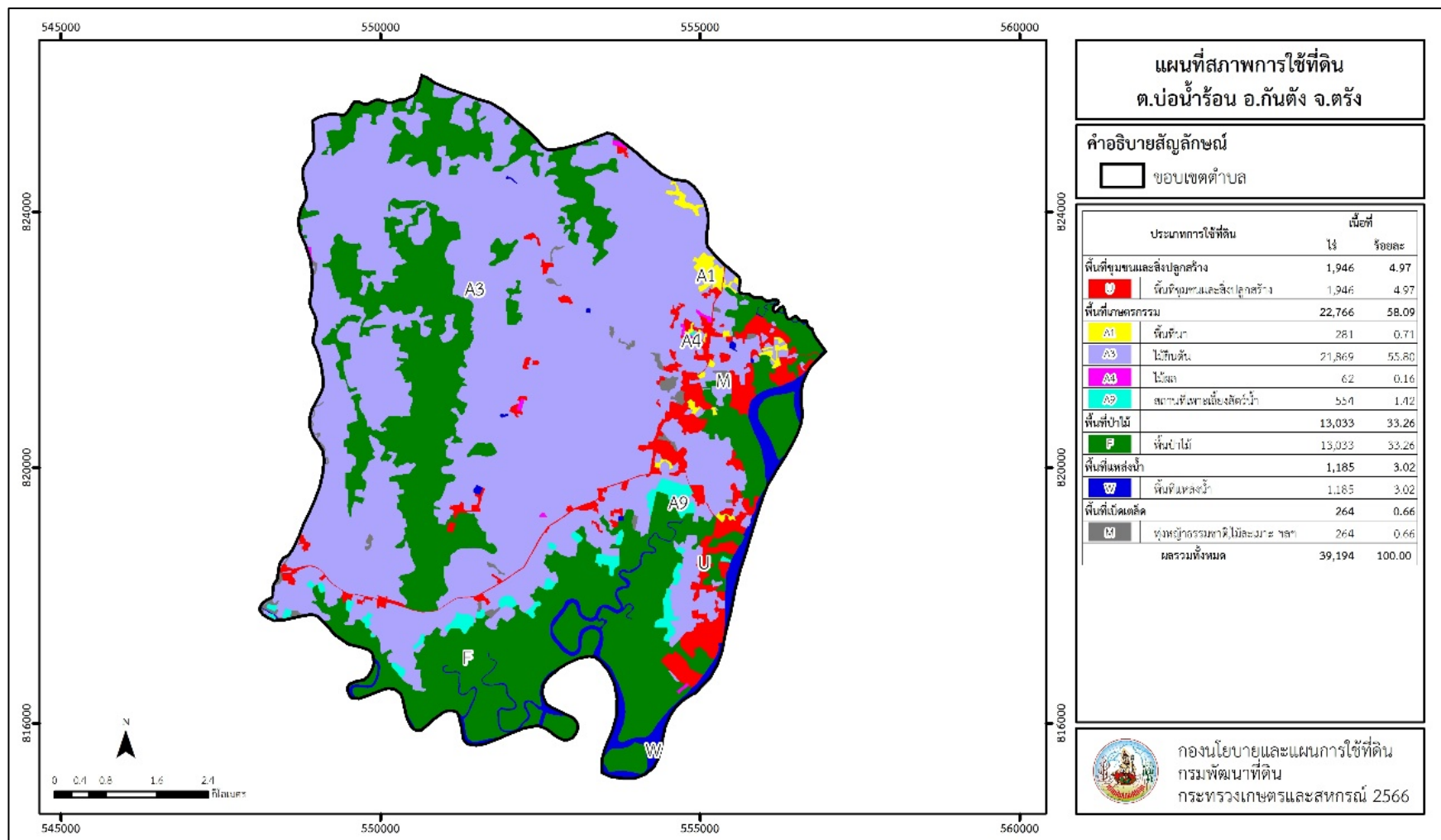
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,946	4.97
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,125	2.87
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	134	0.34
U404	ท่าเรือ	248	0.63
U405	ถนน	112	0.29
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	305	0.78
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	12	0.03
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	10	0.03
A	พื้นที่เกษตรกรรม	22,766	58.09
A100	นาร้าง	197	0.50
A101	นาข้าว	84	0.21
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	117	0.30
A301	ไม้ยืนต้นผสม	9	0.02
A302	ยางพารา	17,606	44.92
A303	ปาล์มน้ำมัน	4,137	10.56
A401	ไม้ผลผสม	39	0.10
A405	มะพร้าว	18	0.05
A407	มะม่วง	5	0.01
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	35	0.09
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	3	0.01
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	516	1.32
F	พื้นที่ป่าไม้	13,033	33.26
F100	ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,233	3.15
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	4,790	12.22
F300	ป่าชายเลนรอสภาพฟื้นฟู	26	0.07
F301	ป่าชายเลนสมบูรณ์	6,984	17.82
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	264	0.66
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	17	0.04
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	209	0.53
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	28	0.07
M302	บ่อลูกรัง	5	0.01
M405	พื้นที่ถม	5	0.01

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,185	3.02
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	1,154	2.94
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	3	0.01
W202	บ่อน้ำในไร่นา	28	0.07
ผลรวมทั้งหมด		39,194	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2564)

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลบ่อน้ำร้อน ประชากรรวม 9,565 คน แยกเป็นชาย 4,795 คน เป็นหญิง 4,770 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 153.85 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,976 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,253 ครัวเรือน หรือร้อยละ 42.10 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,723 ครัวเรือน หรือร้อยละ 57.90 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ปี 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลบ่อน้ำร้อน	2,976	4,795	4,770	9,565
หมู่ที่ 1 นาบ่อ	258	500	497	997
หมู่ที่ 2 ท่าปราบ	288	405	428	833
หมู่ที่ 3 บ่อน้ำร้อน	163	314	301	615
หมู่ที่ 4 ท่าส้ม	380	471	514	985
หมู่ที่ 5 หัวหิน	267	336	364	700
หมู่ที่ 6 สีเหร่	507	1,006	1,016	2,022
หมู่ที่ 7 ควนแดง	581	859	809	1,668
หมู่ที่ 8 สีเหร่เหนือ	326	504	471	975
หมู่ที่ 9 ปากคลอง	206	400	370	770

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,976	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,253	42.10
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,723	57.90

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลบ่อน้ำร้อน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,976 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 42.10 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลโคกยางประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่นๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ยางพารา ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภค หากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 214,677.38 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 60,939.23 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 143,725.30 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 40,798.47 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 70,952.08 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 20,140.76บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลบ่อน้ำร้อน	156,914.79	30,228.42	17,210.86	10,323.31	214,677.38	60,939.23	143,725.30	40,798.47
หมู่ที่ 1 นาบ่อ	161,678.26	31,404.35	8,070.87	9,209.57	210,363.05	53,110.32	177,979.13	44,934.36
หมู่ที่ 2 ท่าปาบ	110,412.43	44,415.82	25,996.05	28,681.36	209,505.65	51,148.28	75,306.21	18,385.10
หมู่ที่ 3 บ่อน้ำร้อน	108,739.32	49,333.33	21,034.19	40,059.83	219,166.67	47,050.46	68,935.04	14,798.90
หมู่ที่ 4 ท่าส้ม	178,794.98	48,464.44	19,745.61	5,841.00	252,846.03	81,662.43	171,596.23	55,420.95
หมู่ที่ 5 หัวหิน	119,078.79	7,696.97	13,587.88	4,100.61	144,464.24	52,735.84	105,876.97	38,649.78
หมู่ที่ 6 สีเหร่	173,321.03	63,952.05	25,945.40	8,129.15	271,347.64	70,167.19	178,058.32	46,043.71
หมู่ที่ 7 ควนแคง	165,011.59	10,930.43	14,313.33	4,666.23	194,921.59	58,527.37	153,802.72	46,180.97
หมู่ที่ 8 สีเหร่เหนือ	164,571.43	9,560.00	12,457.14	6,611.43	193,200.00	59,420.04	144,657.14	44,490.33
หมู่ที่ 9 ปากคลอง	184,606.38	6,175.53	14,851.06	4,054.79	209,687.77	68,085.15	141,714.90	46,014.51

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน การใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม เนื้อที่ 12,462 ไร่
- (2) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเกาะลิบง เนื้อที่ 10,542 ไร่
- (3) เขตวนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง เนื้อที่ 46 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 8,540 ไร่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 14,733 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 8,709 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

(1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 4,066 ไร่

(2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1AR เนื้อที่ 248 ไร่

(3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 6,511 ไร่

(4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 3,288 ไร่

(5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 5,138 ไร่

(6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 18,481 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลบ่อน้ำร้อน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565) 2,267.9 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลบ่อน้ำร้อน มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองช่องลม คลองบางสัก คลองไม้เค็ม คลองไม้แดง คลองยาง คลองสีเห่ คลองไสไทย และแม่น้ำตรัง

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งเจริญ

3.2.3 ใช้ฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูล <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php> สืบค้น ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2566 ซึ่งพบว่า ตำบลบ่อน้ำร้อน มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 10 บ่อ และบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 19 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-spd,fl-clA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 72 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Pkm-LA ชุดดินปากคม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 836 ไร่ หรือร้อยละ 2.13 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Pkm-LB ชุดดินปากคม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,216 ไร่ หรือร้อยละ 8.20 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Pkm-slB ชุดดินปากคม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Ptl-clA ชุดดินพัทลุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 300 ไร่ หรือร้อยละ 0.77 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Ra-sicLA ชุดดินระแงะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 579 ไร่ หรือร้อยละ 1.48 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Tkt-silA ชุดดินตะกั่วทุ่ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,165 ไร่ หรือร้อยละ 20.83 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ตอน มี 12 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-wd,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดี และเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,414 ไร่ หรือร้อยละ 3.61 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Km-sIB ชุดดินคลองท่อม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 108 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Ntm-lB ชุดดินนาท่อม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,185 ไร่ หรือร้อยละ 10.68 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Ntm-lC ชุดดินนาท่อม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,727 ไร่ หรือร้อยละ 4.41 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Pto-sIC ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,474 ไร่ หรือร้อยละ 6.31 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Pto-sID ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,697 ไร่ หรือร้อยละ 4.33 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Pto-sIE ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Pto-d,fl-sIB ดินพะโต๊ะที่เป็นดินลึกและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 373 ไร่ หรือร้อยละ 0.95 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Pto-vd,fl-sIC ดินพะโต๊ะที่เป็นดินลึกมากและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 196 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Te-sIB ชุดดินท่าแซะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 718 ไร่ หรือร้อยละ 1.83 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Te-sIC ชุดดินท่าแซะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 125 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Te-mw-sIB ดินท่าแซะที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 558 ไร่ หรือร้อยละ 1.42 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 11,280 ไร่ หรือร้อยละ 28.78 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 1,149 ไร่ หรือร้อยละ 2.93 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเค็ม มีเนื้อที่ 8,165 ไร่ หรือร้อยละ 20.83 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินตะกั่วทุ่ง (Tkt) และปัญหาดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 579 ไร่ หรือร้อยละ 1.48 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินระแงะ (Ra)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ดังแสดงใน (ตารางที่ 3-1) และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอึมตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-spd,fl-clA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	72	0.18
AC-wd,col-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	921	2.35
AC-wd,col-slA*	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	493	1.26
Km-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	108	0.28
Ntm-lB	2-5	>150	ดีถึงดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	3,672	9.37
Ntm-lB*	2-5	>150	ดีถึงดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	513	1.31
Ntm-lC	5-12	>150	ดีถึงดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,727	4.41
Pkm-lA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	836	2.13
Pkm-lB	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	2,156	5.50
Pkm-lB*	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	1,060	2.70
Pkm-slB	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	8	0.02
Ptl-clA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	300	0.77
Pto-d,fl-slB	2-5	100-150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	373	0.95
Pto-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	969	2.47
Pto-slC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,505	3.84
Pto-slD	12-20	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,697	4.33
Pto-slE	20-35	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	14	0.04
Pto-vd,fl-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	196	0.50

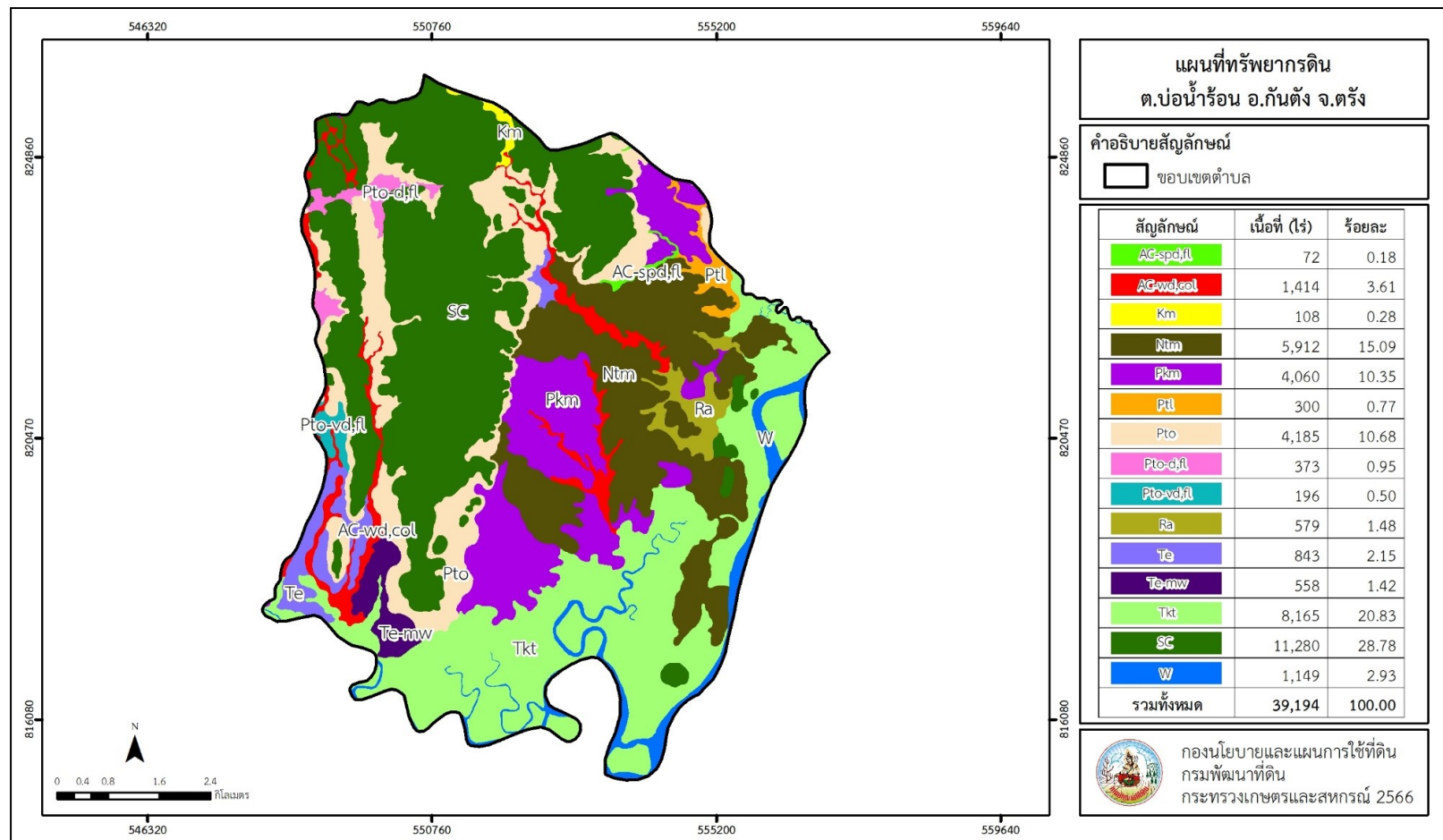
ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ra-sic1A	0-2	>150	เลวมมาก	ปานกลาง	>20	<35	4.5-5.0	4.5-5.0	<2	50-100	579	1.48
Te-mw-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	558	1.42
Te-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	93	0.24
Te-slB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	625	1.59
Te-slC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	125	0.32
Tkt-silA	0-2	>150	เลวมมาก	สูง	>20	>75	6.0-8.0	7.5-8.0	<2	-	8,090	20.64
Tkt-silA*	0-2	>150	เลวมมาก	ปานกลาง	>20	>75	6.0-8.0	7.5-8.0	<2	-	75	0.19
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11,280	28.78
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,149	2.93
รวมทั้งหมด											39,194	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

จัดการประชุม ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง วันที่ 13 กรกฎาคม 2566 เวลา 13.15-15.30 น. โดยผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินตรัง หน่วยพัฒนาที่ดินอำเภอกันตัง นายทินกร เพชรสุวรรณ และเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินตรัง ผู้แทนเกษตรกรจาก 8 หมู่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อน้ำร้อน พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อน้ำร้อน สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

การผลิตสินค้าเกษตรประกอบด้วย

ยางพารา ส่วนใหญ่คือพันธุ์ RRIM 600 และพันธุ์สถาบันวิจัยยาง 251 มีทั้งกรีดยางพาราของตนเองและรับจ้าง การใช้แรงงานส่วนใหญ่แบบครัวเรือน การจำหน่ายเป็นน้ำยางพาราสด ทั้งตำบลไม่มีการทำยางแผ่นดิบ การใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อการผลิตจากการส่งเสริมของการยางแห่งประเทศไทย (ตรัง) และซื้อปุ๋ยเคมีจากร้านจำหน่ายปุ๋ยทั่วไป มีความแตกต่างจากการใช้จริงของเกษตรกรเสมอ การใช้ปุ๋ยขึ้นอยู่กับผลผลิตหากน้ำยางน้อยจะใช้ปุ๋ยเคมีสลับกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และจะใช้เพียง 1 ครั้งเป็น อย่างต่ำใน 1 ปี การผลิต มีปัญหาของโรคพืช คือ ใบยางร่วง เปลือกแห้ง หรือหน้ายางตายหนึ่ง กระจ่าย อยู่ทั่วพื้นที่ตำบล

ปาล์มน้ำมัน มีพื้นที่การผลิตเพียงค่อนข้างมากในตำบล เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีการขุดคูระบาย เพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมขัง

สัตว์เศรษฐกิจ พบว่า มีการเลี้ยงโคพื้นบ้านค่อนข้างมากในระดับครัวเรือน และการเลี้ยงแพะ ระดับฟาร์มมีจำนวนมาก พร้อมทั้งมีหน่วยงานราชการเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการปศุสัตว์

สัตว์น้ำ พบว่า มีการเลี้ยงปลากระชัง ประกอบด้วย ปลานิล ปลาตะกิมสยาม โดยส่วนใหญ่ มีอายุการเลี้ยงถึงระยะจำหน่ายช่วง 6-8 เดือน

กลุ่มจัดตั้ง และกลุ่มรับรองการผลิต จากการสอบถาม พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐรายปี ประกอบด้วย ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ยางพารา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเครื่องแกงของหมู่ที่ 5 กลุ่มเลี้ยงแพะ กลุ่มเลี้ยงโคพื้นบ้าน กลุ่มปลูกจาก กลุ่มเพาะเห็ด และกลุ่มเลี้ยงผึ้ง

แรงงาน และการจ้างงาน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือนเกษตร มีเพียงส่วนน้อยที่ เป็นการจ้าง โดยมากหากมีการจ้างจะเป็นแรงงานต่างชาติ (พม่า) ซึ่งมีเป็นจำนวนมากอยู่ในพื้นที่ อำเภอกันตัง และขยายสู่พื้นที่เกษตรต่างอำเภอ

แหล่งน้ำเพื่อการผลิตทางการเกษตร จากการสอบถามพบว่า ไม่เพียงพอสำหรับการผลิต เนื่องจากขาดระบบระบบการกระจายน้ำจากแหล่งสู่แปลงของเกษตรกรรายย่อย

พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 8 เป็นพื้นที่ป่าสงวน แห่งชาติ ป่าอุทยานแห่งชาติ และเขตห้ามล่าสัตว์ ทำให้เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับถือครองที่ดิน

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลบ่อน้ำร้อน คือ

1. พื้นที่ทำกินตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ไม่ได้ได้รับใบอนุญาตโค่นล้มยางพารา
2. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
3. น้ำไม่เพียงพอในการทำเกษตรกรรม

4.1.2 ความต้องการของชุมชน และเกษตรกรตำบลบ่อน้ำร้อน ที่มีความต้องการ ประกอบด้วย

1. หมู่ที่ 1 บ้านนาบ่อ
 - 1.1 ต้องการทางลำเลียงในไร่นาทางการเกษตร ระยะทาง 2.5 กิโลเมตร
 - 1.2 ต้องการขุดลอกคูระบายน้ำ ระยะทาง 600 เมตร
 - 1.3 ต้องการฝายชะลอน้ำ 1 จุด
 - 1.4 ต้องการวางระบบการจัดการน้ำจากหมู่ที่ 1 ไปใช้ในพื้นที่ใกล้เคียง
2. หมู่ที่ 2 บ้านท่าปาย
 - 2.1 ต้องการทางลำเลียงในไร่นาทางการเกษตร ระยะทาง 4 กม.
 - 2.2 ต้องการท่อระบายน้ำ 4 จุด
 - 2.3 ต้องการก่อสร้างเขื่อนกันตลิ่ง เนื่องจากเกิดการชะล้างพังทลาย 1จุด
3. หมู่ที่ 3 บ้านเกาะจาก
 - 3.1 ต้องการองค์ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดแมลง ดัวง ในป่าจาก
4. หมู่ที่ 4 บ้านท่าส้ม
 - 4.1 ต้องการขุดลอกคูระบายน้ำ ระยะทาง 200 เมตร
 - 4.2 ต้องการปรับปรุงบำรุงดินกรด (หินปูนฝุ่น) จำนวน 100 ไร่
5. หมู่ที่ 5 บ้านหัวหิน
 - 5.1 ต้องการปรับปรุงบำรุงดินกรด (หินปูนฝุ่น) จำนวน 100 ไร่
6. หมู่ที่ 6 บ้านสีเหร่
 - 6.1 ต้องการทางลำเลียงในไร่นาทางการเกษตร ระยะทาง 1.3 กิโลเมตร จำนวน 2 จุด
 - 6.2 ต้องการขุดลอกคูระบายน้ำ ระยะทาง 500 เมตร
 - 6.3 ต้องการปรับปรุงบำรุงดิน (โดไลไมท์) พื้นที่ 100 ไร่
 - 6.4 ต้องการฝายชะลอน้ำ ระยะทาง 5 กิโลเมตร จำนวน 2 จุด
7. หมู่ที่ 7 บ้านควนแดง
 - 7.1 ต้องการปรับปรุงบำรุงดิน (โดไลไมท์) พื้นที่ 20 ไร่
8. หมู่ที่ 8 บ้านเคี่ยมงาม
 - 8.1 ต้องการทางลำเลียงในไร่นาทางการเกษตร ระยะทาง 1 กิโลเมตร จำนวน 2 จุด พร้อมทั้งท่อระบายน้ำ
 - 8.2 ต้องการฝายชะลอน้ำ จำนวน 1 จุด
9. หมู่ที่ 9 บ้านปากคลอง
 - 9.1 ต้องการวางระบบท่อส่งน้ำทางการเกษตร ระยะจากหมู่ที่ 9 ไปยังหมู่ที่ 7 ระยะทาง 5 กิโลเมตร พร้อมท่อ PE 4 นิ้ว

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหา
ด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 4 ประการ คือ
 - 1.1) นโยบายด้านการเกษตร
 - 1.2) การขยายตัวของเมือง การขยายตัวของภาคเกษตร และอุตสาหกรรม
 - 1.3) ความต้องการด้านอาหาร ฯลฯ
 - 1.4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ
 - 2.1) ขาดแคลนองค์ความรู้ด้านการจัดการดิน
 - 2.2) ขาดแคลนแหล่งน้ำ
 - 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
 - 2.4) แก้ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์
- 3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ
 - 3.1) พื้นที่ทำกินตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ไม่ได้ได้รับอนุญาตโค่นล้มยางพารา
 - 3.2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
 - 3.3) น้ำไม่เพียงพอในการทำเกษตรกรรม
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 6 ประการ คือ
 - 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอน
 - 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
 - 4.3) รายได้น้อย
 - 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
 - 4.5) ขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค
 - 4.6) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
 - อดีต-ปัจจุบัน
 - พื้นที่ลาดชัน
 - 5.1) ฝายชะลอน้ำ
 - 5.2) คันดิน
 - 5.3) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
 - 5.4) ปฎิรูปที่ดิน

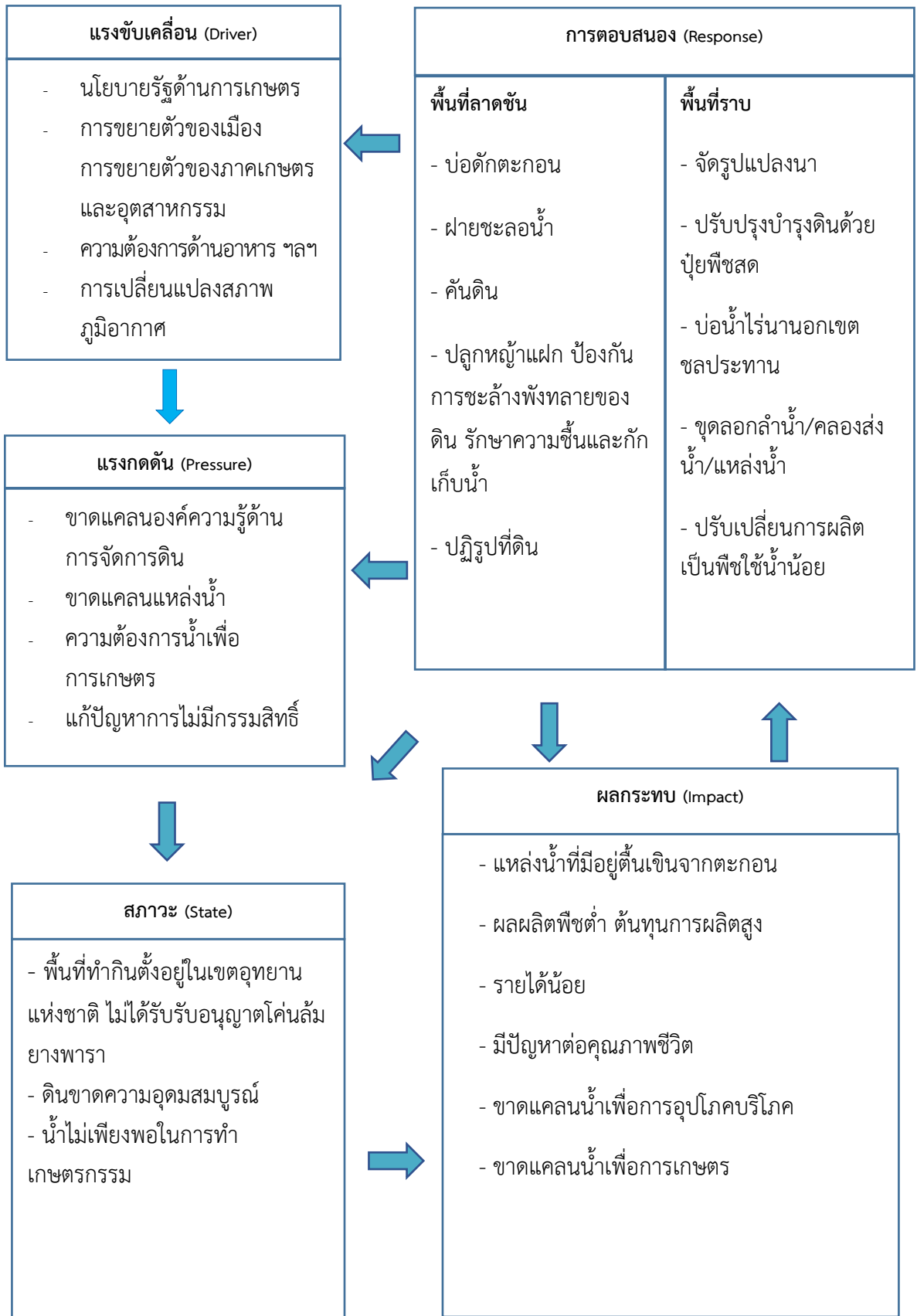

พื้นที่ราบ

- 5.6) จัดรูปแปลงนา
- 5.7) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.8) บ่อน้ำไร่นานอกเขตชลประทาน
- 5.9) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.10) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) การรวมกลุ่มในการทำงานรูปแบบจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำของคนในชุมชน
 - (3) การเข้าถึงข้อมูลงานพัฒนาที่ดินทั้งโครงการและกิจกรรมต่างๆ
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 ไม้ยืนต้น ประกอบด้วย

ยางพารา พันธุ์ RRIM 600 หยุดกรีตช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม เนื่องจากเป็นช่วงยางพาราผลัดใบ และช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม เป็นช่วงฤดูฝน ทำให้จำนวนวันในการกรีดยางน้อย

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ เจริญเติบโตได้ดีในสภาพอากาศร้อนชื้น เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูก (S1) ตามระบบ Agri-Map ปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม และสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดปี

4.2.2 ไม้ผล ประกอบด้วย

ไม้ผลผสม งดเก็บเกี่ยวช่วงเดือนมกราคม

เดือน ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
1. ไม้ยืนต้น	ยางพารา				ยางพารา								
	ปาล์มน้ำมัน												
2. ไม้ผล	ไม้ผลผสม												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต ต้นศิริ และคำณ ไทรพิท, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาวะการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ข้าว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตังจังหวัดตรัง ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

หน่วยแผนที่ดิน	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	เงาะ	มะพร้าว	ข้าว
AC-spd,fl-clA	S3o	S2os	S3o	S3o	S2s
AC-wd,col-slA	S1	S1	S2s	S1	S3o
AC-wd,col-slA*	S2s	S2s	S2s	S2s	S3o
Km-slB	S2n	S2n	S2ns	S2n	S3o
Ntm-lB	S2on	S2n	S2ons	S2on	S3o
Ntm-lB*	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S3o
Ntm-lC	S2on	S2n	S2ons	S2eon	S3ewo
Pkm-lA	S3o	S2on	S3o	S3o	S2on
Pkm-lB	S3o	S2on	S3o	S3o	S2ewon
Pkm-lB*	S3o	S2ons	S3o	S3o	S2ewons
Pkm-slB	S3o	S2on	S3o	S3o	S2ewon
Ptl-clA	N	S3o	N	N	S2ns
Pto-d,fl-slB	S2rms	S2rms	S2rms	S2rms	S3o
Pto-slC	S2rn	S3r	S3r	S3r	S3ewo
Pto-slC*	S2rms	S3r	S3r	S3r	S3ewo
Pto-slD	S2ewrns	S3r	S3r	S3er	N
Pto-slE	S3ew	S3ewr	S3ewr	N	N
Pto-vd,fl-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens	S3ewo
Ra-siclA	N	N	N	N	S3z
Te-mw-slB	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ewon
Te-slB	S2n	S2n	S2ns	S2n	S3o
Te-slB*	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S3o
Te-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens	S3ewo
Tkt-silA	N	N	N	N	S1
SC	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

r = สภาวะการหยั่งลึกของราก

z = สารพิษ

x = การมีเกลือมากเกินไป

m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 - 2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ "เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570" ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืนเป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางการสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้การใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำและทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนด แนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 10,138.81 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 26.07 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าเสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 1,207.10 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.10 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าไม้สมบูรณ์ได้ดั้งเดิม

3) เขตฟื้นฟูธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 10,545.19 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 27.12 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก ผ่าถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ มีเนื้อที่ 12,054.45 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.00 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี เป็นเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง ประเภทที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 149.12 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 41.10 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มังคุด ทุเรียน และเงาะ

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 7,107.22 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 18.28 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ปาล์มน้ำมัน

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อย ถึงไม่เหมาะสมพบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญ เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถ ในการอุ้มน้ำเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุง และมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้นรวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 130.38 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 7.64 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ พุเรียน

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 4,618.99 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.88 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา

6.2.3 เขตประมง มีเนื้อที่ 5.77 หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

6.2.4 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,936.01 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.98 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,608.19 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 317.50 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 10.33 ไร่หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03ของเนื้อที่ตำบลปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าว เช่น สถานที่พักผ่อนท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,155.12 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.97 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 1,125.77 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.89 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 29.35 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 246.59 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.63 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

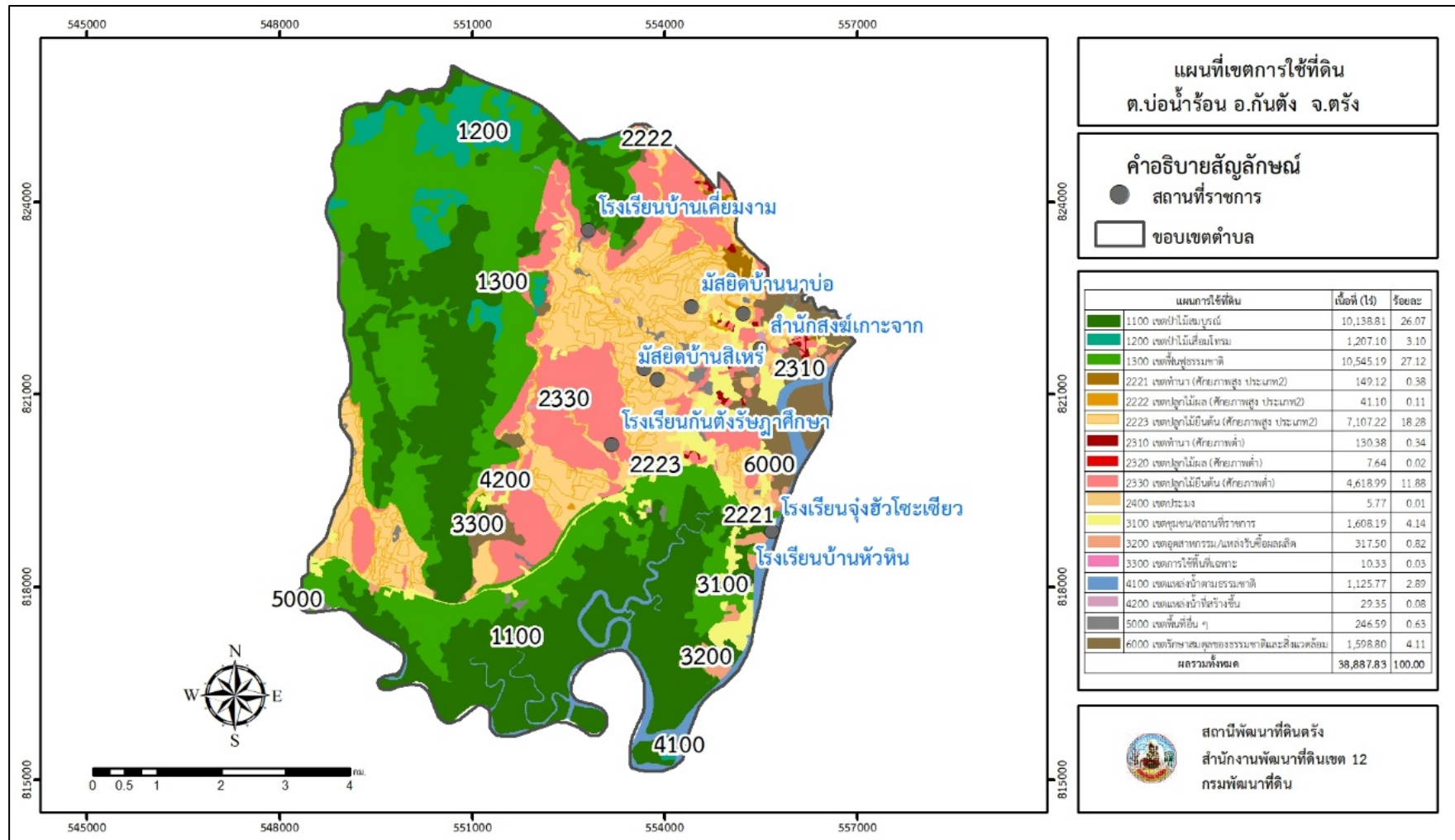
6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 1,598.80 ไร่หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.11 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	เขตพื้นที่ป่าไม้	21,891.10	56.29
1100	เขตป่าไม้สมบูรณ์	10,138.81	26.07
1200	เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	1,207.10	3.10
1300	เขตพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติ	10,545.19	27.12
	เขตเกษตรกรรม	12,054.45	31.00
	เขตทำนา	279.50	0.72
2221	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	149.12	0.38
2310	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	130.38	0.34
	เขตไม้ผล/พืชผัก	48.74	0.13
2222	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	41.10	0.11
2320	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	7.64	0.02
	เขตไม้ยืนต้น	11,726.20	30.15
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	7,107.22	18.28
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	4,618.99	11.88
	เขตประมง	5.77	0.01
2400	เขตประมง	5.77	0.01
	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,936.01	4.98
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,608.19	4.14
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	317.50	0.82
3300	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	10.33	0.03
	เขตแหล่งน้ำ	1,155.12	2.97
4100	แหล่งน้ำธรรมชาติ	1,125.77	2.89
4200	แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	29.35	0.08
5000	เขตพื้นที่อื่น ๆ	246.59	0.63
6000	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1,598.80	4.11
	รวมเนื้อที่	38,887.83	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ่อน้ำร้อนไปเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อน้ำร้อน เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินตรัง เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงคุณภาพดิน
- 3) พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผล มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

- 1.1) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 1.2) การปรับปรุงคุณภาพดิน
 - 1.2.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.2.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.2.3) การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.2.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.2.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 1.2.6) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
 - 1.2.7) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2) เขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

2.1) การบริหารจัดการน้ำ

2.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

2.2) การปรับปรุงคุณภาพดิน

2.2.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

2.2.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

2.2.3) การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด

2.2.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

2.2.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

2.2.6) การจัดหาปุ๋ยโคโลไมท์

2.2.7) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด

2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

2.3.3) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

3) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

3.1) การบริหารจัดการน้ำ

3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.4 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำสำหรับทำนา (สำนักงานชลประทานตรัง)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการแปรรูปข้าว ใช้ตลาดนำการผลิตในการสร้างมูลค่าข้าวประจำถิ่น ข้าวเบายอดม่วง (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพัทลุง)

2) เขตปลูกไม้ผล มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตรัง/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดตรัง)

3) เขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

3.1) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

3.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) (ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อน้ำร้อน เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย การขุดลอก จัดระบบที่ลุ่ม-ดอน ทางลำเลียงในไร่นา รายการดังนี้

7.5.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 1) โครงการขุดลอกคูระบายน้ำ หมู่ที่ 1 บ้านนาบ่อ และหมู่ที่ 4 บ้านท่าส้ม
- 2) โครงการวางระบบการจัดการน้ำ หมู่ที่ 1 บ้านนาบ่อ
- 3) โครงการวางระบบท่อส่งน้ำ หมู่ที่ 9 บ้านปากคลอง

7.5.2) การพัฒนาระบบส่งน้ำ

- 1) โครงการก่อสร้างทางลำเลียงในไร่นาทางการเกษตร หมู่ที่ 1 บ้านนาบ่อ หมู่ที่ 2 บ้านท่าปาบ หมู่ที่ 6 บ้านสิเหร่ และหมู่ที่ 8 บ้านเคี่ยมงาม

7.5.3) การก่อสร้างฝาย

- 1) โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ หมู่ที่ 1 บ้านนาบ่อ หมู่ที่ 6 บ้านสิเหร่ หมู่ที่ 8 บ้านเคี่ยมงาม
- 2) โครงการก่อสร้างเขื่อนกั้นตลิ่ง หมู่ที่ 2 บ้านท่าปาบ

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการขอรับการสนับสนุนแผนงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อน้ำร้อน กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้นดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลบ่อน้ำร้อนในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) น้ำใช้ทางการเกษตร ประกอบด้วย ขาดแคลนน้ำ ขาดแหล่งกักเก็บ (ก่อสร้างฯ) ในพื้นที่ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง ประสบปัญหา ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง น้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค และไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร มีสายน้ำธรรมชาติ มีความต้องการฝายระบบส่งน้ำเพื่อกระจายไปยังพื้นที่ต่างๆ คลองธรรมชาติสายหลักที่ไหลผ่านถึงช่วงแล้งน้ำแห้งขาดฝายน้ำล้นหรือแก้มลิงกักเก็บน้ำ ไม่สามารถนำน้ำมาใช้สำหรับการเกษตรได้

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาคาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลบ่อน้ำร้อน คือ โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

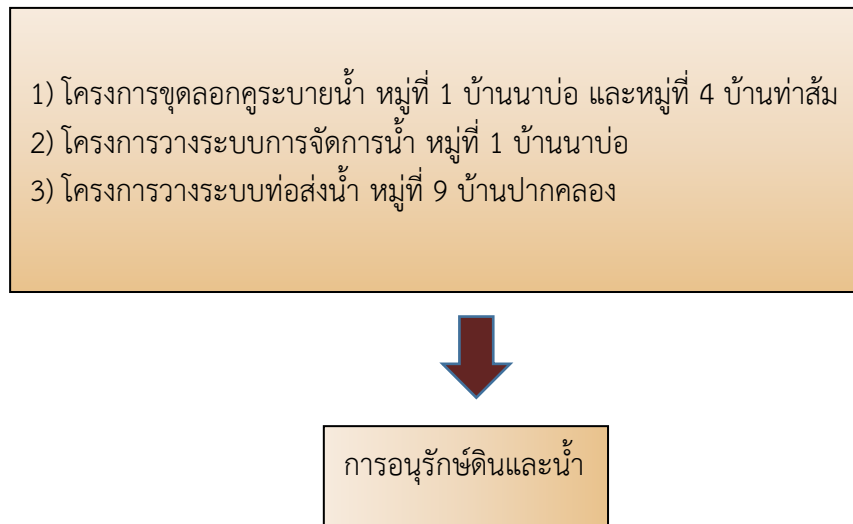
- 2) การผลิตสินค้าเกษตรแบบเชิงเดี่ยว พื้นที่ส่วนใหญ่มีการผลิตที่ไม่หลากหลาย พื้นที่ปลูกไม่มีความเหมาะสม ไม่มีลักษณะของการผลิตแบบผสมผสาน ส่วนหนึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงหากราคาต่อกิโลกรัมตกต่ำ หรือผลผลิตเกิดความเสียหาย

- 3) ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่า ปฏิกิริยาของดินมีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพดินโดยใช้หินปูนฝุ่นในการปรับปรุงบำรุงดินและส่งเสริมสนับสนุนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวมในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากมีผลจากระบบการกระจายน้ำขาดประสิทธิภาพและความเพียงพอดังกล่าวข้างต้นแล้ว การทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขิน การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การทำการเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน ในตำบลบ่อน้ำร้อนที่เร่งด่วน คือ “การจัดการน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบการขาดแคลนนํ้า จะสรุปได้ว่ามี 4 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำเหมือง (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 4 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งปัญหาการขาดแคลนนํ้าได้ แต่ต้องมีความร่วมมือจากหลายๆหน่วยงาน” และการแก้ไขปัญหาระบบการขาดแคลนนํ้าจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาการใช้ที่ดิน โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ดังรายละเอียดในภาพที่ 7-1

รูปที่ 7-1 ระบบการแก้ไขปัญหาระบบการขาดแคลนนํ้าตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2567 (ต.ค.-ธ.ค. 2566) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบล

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2567

1) งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อภาคเกษตร โดยเป็นเฉพาะในส่วนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเท่านั้น งดเว้นเพื่อการอุปโภค บริโภคเพราะเป็นภารกิจนอกความรับผิดชอบ (เฉพาะยุทธศาสตร์ ความมั่นคงน้ำภาคการผลิตทางการเกษตร และอุตสาหกรรม) และซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ซึ่งบางโครงการ ต้องซ่อมบำรุงงานเดิมนอกหน่วย จึงไม่สามารถดำเนินงานได้แม้อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์เดียวกัน

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำรวมทั้งปัญหาน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567- 2571

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/ โครงการ	หน่วยนับ	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม				
1.1 เขตทำนา 279.50 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ 1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	1	20,600
	2. การปรับปรุงคุณภาพดิน			
	2.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	5	1,750
	2.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	0.25	8,250
	2.3 การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	50	750
	2.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	5,000
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 48.74 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ 1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	1	20,600
	2. การปรับปรุงคุณภาพดิน			
	2.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	20	7,000
	2.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	กก.	200	6,600
	2.3 การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	25	375
	2.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	5,000
	2.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	329,000
	2.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	20	34,000
	2.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	300
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน			
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	50,000	60,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/ โครงการ	หน่วยนับ	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม				
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 11,726.20ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ			
	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	10	206,000
	2. การปรับปรุงคุณภาพดิน			
	2.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	50	17,500
	2.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	5	165,000
	2.3 การส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	500	7,500
	2.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	5,000
	2.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	329,000
	2.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	20	34,000
	2.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	40	600
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน			
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	50,000	60,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	20	254,000
	3.3 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	20	34,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	
1.1 เขตทำนา 279.50 ไร่	1. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการแปรรูปข้าว 2. ใช้ตลาดนำการผลิตในการสร้างมูลค่า ข้าวประจำถิ่น ข้าวเบายอดม่วง (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพัทลุง)
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 48.74 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตรัง/ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดตรัง)
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 11,726.20 ไร่	1. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

ที่มา : ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพัทลุง, 2564

ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง, 2564

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567 - 2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
พื้นที่เกษตรกรรม															
เขตทำนา	1. การบริหารจัดการน้ำ														
	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำใน ไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	1	-	1	-	1	3	20,600	-	20,600	-	20,600	61,800	พต.
	2. การปรับปรุงคุณภาพดิน														
	2.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	5	5	5	5	5	25	1,750	1,750	1,750	1,750	1,750	8,750	พต.
	2.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	กก.	35	35	35	35	35	175	1,155	1,155	1,155	1,155	1,155	5,775	พต.
2.3 การส่งเสริมการปรับปรุง คุณภาพดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	7	7	7	7	7	35	105	105	105	105	105	525	พต.	
2.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	พต.	
เขตปลูกไม้ผล	1. การบริหารจัดการน้ำ														
	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	1	1	1	1	1	3	20,600	20,600	20,600	20,600	20,600	103,000	พต.
	2. การปรับปรุงคุณภาพดิน														
	2.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์	ราย	20	20	20	20	20	100	7,000	7,000	7,000	7,000	7,000	35,000	พต.
2.2 การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	1	5	33,000	33,000	33,000	33,000	33,000	165,000	พต.	
2.3 การส่งเสริมการ ปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืช ปุ๋ยสด	ไร่	400	400	400	400	400	2,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	30,000	พต.	

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
เขตปลูกไม้ผล	2.4 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	พต.
	2.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	-	-	-	1	2	329,000	-	-	-	329,000	658,000	พต.
	2.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	20	-	-	-	20	40	34,000	-	-	-	34,000	68,000	พต.
	2.7 การส่งเสริมการ ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	-	-	-	20	40	300	-	-	-	300	900	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน														
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000	พต.
	เขตปลูกไม้ยืนต้น	1. การบริหารจัดการน้ำ													
1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขตชลประทาน		บ่อ	1	1	1	1	1	5	20,600	20,600	20,600	20,600	20,600	103,000	พต.
2. การปรับปรุงคุณภาพดิน															
2.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์		ราย	50	50	50	50	50	250	17,500	17,500	17,500	17,500	17,500	87,500	พต.
2.2 การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด		ตัน	5	5	5	5	5	25	165,000	165,000	165,000	165,000	165,000	825,000	พต.
2.3 การส่งเสริมการ ปรับปรุงคุณภาพดินด้วยพืช ปุ๋ยสด		ไร่	400	400	400	400	400	2,000	6,000	15,000	15,000	15,000	15,000	30,000	พต.
2.4 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทางการเกษตร		กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	25,000	พต.

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/ โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ	
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571			
เขตปลูกไม้ยืน ต้น	2.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	พด.
	2.6 การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	10	10	10	10	10	50	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000	พด.	
	2.7 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	20	20	20	20	100	300	300	300	300	300	1,500	พด.	
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน															
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	10,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พด.	
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	15	15	25	10	10	75	180,000	150,000	250,000	100,000	100,000	780,000	พด.	
	3.3 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	10	10	10	10	10	50	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000	พด.	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS), Rome. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.
- ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.
- NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- กรมพัฒนาชุมชน. 2564. **ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน (กชช. 2ค) ปี 2562**. กระทรวงมหาดไทย. แหล่งที่มา: <http://ebmn.cdd.go.th>, 1 สิงหาคม 2564.
- กรมพัฒนาชุมชน. 2564. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562**. กระทรวงมหาดไทย. แหล่งที่มา: <http://ebmn.cdd.go.th>, 1 สิงหาคม 2564.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2561. **สถิติภูมิอากาศ พ.ศ. 2561 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดตรัง**. ไฟล์ข้อมูล.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **ข้อมูลทรัพยากรดิน**. ไฟล์ข้อมูล.
- ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิง. 2562. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด**.
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง 1 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลาง. 2561. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง 1 พ.ศ. 2561-2565**. ไฟล์ข้อมูล.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง**. ไฟล์ข้อมูล.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตรัง. 2562. **ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดตรัง พ.ศ. 2562**. ไฟล์ข้อมูล.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564)**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่างนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562. แผนพัฒนาภาคใต้. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562. ไฟล์ข้อมูล.

คณะผู้จัดทำ

นายสุชล แก้วเกาะสะบ้า	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12	ที่ปรึกษา
นายสนธยา หวานขัน	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินตรัง	ที่ปรึกษา
นายพรพรม พรหมเดชะ	ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน	
นายพิศุทธิ์ มิกาศ	ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน	
นายสุชน คซาทอง	กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน	
นางสาวสุรีย์พร นวลศรี	กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน	
นางจิราพร พรมราช	กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน	
นายธานินทร์ ตั้งใจ	กลุ่มสำรวจเพื่อทำแผนที่	
นายวิโรจน์ ปิ่นพรม	กลุ่มวิเคราะห์ดิน	
นางสาวสุดารัตน์ แซ่ท้าม	สถานีพัฒนาที่ดินตรัง	
นายทินกร เพชรสุวรรณ	สถานีพัฒนาที่ดินตรัง	
นางสาวอรุวารรณ ทักถาม	สถานีพัฒนาที่ดินตรัง	

กรมพัฒนาที่ดิน

LAND DEVELOPMENT DEPARTMENT

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2003/61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Call Center 1760